

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (The Rome Statute of The International Criminal Court) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งองค์การสหประชาชาติและกลุ่มสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันและให้การสนับสนุน เพราะประชาคมระหว่างประเทศต้องการจัดตั้งศาลที่มีเขตอำนาจเหนือในการพิจารณาคดีและลงโทษอาชญากรรมที่ร้ายแรง อันได้แก่ อาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ (The crime of genocide) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes against humanity) อาชญากรรมสงคราม (War crimes) และอาชญากรรมรุกราน (The crime of aggression) ซึ่งในธรรมนูญกรุงโรมฯ นั้นได้บัญญัติทั้งในส่วนสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติในการดำเนินคดีเป็นการเฉพาะเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพราะในอดีต อาชญากรเหล่านี้มักจะรอดพ้นความรับผิดชอบ ไม่ได้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในความผิดที่ตนได้กระทำ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะได้รับการนิรโทษกรรมหรือหลบหนีไปต่างประเทศ เป็นต้น

ศาลอาญาระหว่างประเทศ (The International Criminal Court หรือ ICC) ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยธรรมนูญกรุงโรมฯ ด้วยความมุ่งหวังให้การฟ้องร้องดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการรับประกันโดยใช้มาตรการระดับสากล เนื่องจากสิทธิของบุคคลในระหว่างดำเนินคดีไม่ว่าจะเป็นจำเลย ผู้เสียหายหรือพยานต้องได้รับความคุ้มครองตามหลักทั่วไปของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ลักษณะพิเศษของการดำเนินคดีในศาลดังกล่าว ก็คือมีลักษณะที่เป็นการดำเนินคดีในความรับผิดชอบทางอาญาของปัจเจกชน ไม่ใช่ความรับผิดชอบของรัฐหรือองค์การระหว่างประเทศเหมือนอย่างที่มีการดำเนินคดีกันอยู่ในศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (The International Court of Justice) จะเห็นได้ว่าศาลอาญาระหว่างประเทศนั้นมุ่งเยียวยาในคดีที่เอกชนกระทำความผิดอย่างแท้จริงเพื่อที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ ศาลดังกล่าวจึงเป็นความหวังของประชาคมระหว่างประเทศว่าจะสามารถอำนวยธรรมในเรื่องความผิดอาญาร้ายแรง (the most serious crimes) ได้อย่างดีที่สุด อย่างไรก็ตาม โดยหลักทั่วไปศาลอาญาระหว่างประเทศอาจใช้เขตอำนาจของตนเฉพาะกับอาชญากรรมที่กระทำขึ้นหลังจากที่ธรรมนูญ

มีผลบังคับใช้สำหรับรัฐนั้น ๆ แล้ว ซึ่งหมายความว่าหลังจากที่รัฐดังกล่าวได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกของธรรมนูญ¹ แล้วนั่นเอง แต่กระนั้นก็ตามยังมีข้อยกเว้นในธรรมนูญกรุงโรมฯ ที่ศาลอาญาระหว่างประเทศอาจมีเขตอำนาจศาลเหนือรัฐที่มีใช้ภาคีสมาชิกได้ หากรัฐนั้นยอมรับเขตอำนาจของศาล² หรืออาจเป็นกรณีที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติปฏิบัติหน้าที่ภายใต้หมวด 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ³ และแม้ว่าศาลอาญาระหว่างประเทศจะใช้หลักการเสริมเขตอำนาจ

¹ กองแปล กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ, คำแปลธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ, (กรุงเทพมหานคร: กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, 2544), น. 9.

ข้อ 11 “เงื่อนไขสำหรับเขตอำนาจศาล

1. ศาลฯ มีเขตอำนาจเฉพาะกับอาชญากรรมซึ่งกระทำขึ้นหลังจากที่ธรรมนูญศาลฯ นี้มีผลบังคับใช้

2. หากรัฐเข้าเป็นภาคีธรรมนูญศาลฯ นี้ หลังจากที่ธรรมนูญศาลฯ นี้มีผลบังคับใช้ ศาลฯ อาจใช้เขตอำนาจของตนเฉพาะกับอาชญากรรมที่กระทำขึ้นหลังจากที่ธรรมนูญศาลฯ นี้มีผลบังคับใช้สำหรับรัฐนั้น เว้นแต่รัฐนั้นได้ประกาศตาม ข้อ 12 วรรค 3”

² เพิ่งอ้าง, น. 10.

ข้อ 12 “เงื่อนไขเบื้องต้นในการใช้เขตอำนาจศาล

2. ในกรณีของข้อ 13 วรรค (a) หรือ (c) ศาลฯ อาจใช้เขตอำนาจของตน หากรัฐดังต่อไปนี้รัฐใดรัฐหนึ่งหรือมากกว่าเป็นภาคีของธรรมนูญศาลฯ นี้ หรือยอมรับเขตอำนาจของศาลตามวรรค 3

(a) รัฐเจ้าของดินแดนซึ่งการกระทำที่เป็นปัญหาได้เกิดขึ้นในดินแดน หรือรัฐที่จดทะเบียนเรือหรืออากาศยาน หากอาชญากรรมได้กระทำขึ้นบนเรือ หรืออากาศยานดังกล่าว

(b) รัฐซึ่งบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าประกอบอาชญากรรมถือสัญชาติ”

³ เพิ่งอ้าง, น. 10.

ข้อ 13 “การใช้เขตอำนาจศาล

ศาลฯ อาจใช้เขตอำนาจศาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่อ้างถึงในข้อ 5 ตามบทบัญญัติของธรรมนูญศาลฯ นี้ หาก...

ศาลภายในของรัฐ (Principle of Complementarity)⁴ ก็ตาม แต่ก็ยังมีกรณีข้อยกเว้นอันเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินคดีของศาลภายในซึ่งศาลอาญาระหว่างประเทศอาจกล่าวอ้างเพื่อนำคดีไปพิจารณาในเขตอำนาจของตนได้

ในฐานะที่ประเทศไทยได้ลงนามรับรองธรรมนูญกรุงโรมฯ แล้วเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2543 แต่ก็ยังไม่ได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก ถึงกระนั้น ผลกระทบอาจเกิดขึ้นกับประเทศไทยโดยตรง เพราะแม้ประเทศไทยมิได้มีพันธกรณีใด ๆ ที่จะต้องอนุวัติการกฎหมายภายในตามธรรมนูญกรุงโรมฯ แต่ไทยอาจจะต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของประชาคมโลกเป็นสำคัญว่าไทยควรช่วยเหลือประชาคมโลกในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศหรือไม่ เพราะความผิดเหล่านี้เป็นความผิดร้ายแรงในระดับกฎหมายบังคับเด็ดขาด (*jus cogens*) นอกจากนี้ ประเทศไทยในฐานะรัฐลงนามธรรมนูญกรุงโรมฯ ก็มีความผูกพันที่ต้องไม่กระทำการใดอันเป็นการลดล้างวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญา ตามข้อ 18 แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ทั้งนี้ จะสามารถมองปัญหาได้ชัดเจนขึ้นหากมีการกระทำความผิดอาญาอันร้ายแรงที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญฯ เกิดขึ้นในดินแดนของรัฐไทย หรือได้กระทำลงโดยคนสัญชาติไทย ปัญหาในการพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงของไทยจะตามมา เพราะฉะนั้นกฎหมายอาญาของไทยยังไม่มีกรอบบัญญัติฐานความผิดอาญาร้ายแรงทั้ง 4 ประเภทไว้⁵ ในขณะที่ธรรมนูญฯ ได้บัญญัติทั้งในส่วนสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติเป็นการ

(b) ในกรณีที่ปรากฏว่า อาชญากรรมหนึ่งหรือมากกว่าดังกล่าวซึ่งดูเหมือนว่าได้กระทำขึ้นได้รับการเสนอต่ออัยการโดยคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายใต้หมวด 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ”

⁴ เฟิงอ้าง, น. 1.

“อารัมภบท รัฐภาคีแห่งธรรมนูญศาลฯ นี้...

ย้ำ ว่าศาลอาญาระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ธรรมนูญศาลฯ นี้ ต้องเสริมเขตอำนาจในทางอาญาของรัฐ”

⁵ เฟิงอ้าง, น. 3.

ข้อ 5 “อาชญากรรมในเขตอำนาจศาล

1. ให้ศาลฯ มีเขตอำนาจจำกัดเพียงอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุดซึ่งอยู่ในความห่วงใยของประชาคมระหว่างประเทศโดยรวม ศาลฯ มีเขตอำนาจตามธรรมนูญศาลฯ นี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ดังต่อไปนี้

เฉพาะที่ใช้กับฐานความผิดดังกล่าวโดยตรง ฉะนั้น หากศาลไทยดำเนินคดีดังกล่าวภายใต้กฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติซึ่งได้ใช้สำหรับความผิดอาญาสามัญที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ช่มชู้นกระทำชำเรา ฯลฯ กรณีอาจไม่สมเจตนารมณ์ของธรรมนูญกรุงโรมฯ เพราะไทยไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาได้ภายใต้ฐานความผิดอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศตามที่ธรรมนูญฯ กำหนด กรณีเป็นการดำเนินการให้วัตถุประสงค์ที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษต้องเสียไป อีกทั้งปัญหาเรื่องอายุความการฟ้องคดีที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 กำหนดไว้มีระยะเวลาสูงสุดอยู่ที่ 20 ปี ทั้ง ๆ ที่ธรรมนูญกรุงโรมฯ ไม่อนุญาตให้นำบทบังคับเรื่องอายุความมาใช้กับคดีร้ายแรงเหล่านี้ ซึ่งมองได้ว่ากระบวนการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษของไทยยังมีหลักกฎหมายบางประการที่ขัดขวางต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของศาลอาญาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ผลกระทบทางอ้อมก็อาจเกิดขึ้นได้ กล่าวคือ หากศาลอาญาระหว่างประเทศแสดงความจำนงใช้เขตอำนาจศาลเหนือคดีอาญาร้ายแรงที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลไทยโดยใช้อำนาจตามข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในธรรมนูญ ศาลอาญาระหว่างประเทศสามารถยกข้อยกเว้นของหลัก Complementarity ขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้ได้ว่ากระบวนการพิจารณาคดีอาญาของไทยไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาได้แม้ไทยกำลังดำเนินกระบวนการอยู่หรือได้พิพากษาคดีอาญาร้ายแรงดังกล่าวไปแล้ว อีกทั้งในสภาพการณ์ปัจจุบัน วงการกฎหมายไทยก็ยังไม่มีการศึกษาและให้ความรู้เรื่องศาลอาญาระหว่างประเทศเป็นที่แพร่หลายมากนัก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษากระบวนการพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงของธรรมนูญฯ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับกฎหมายอาญาของไทยในการบัญญัติวิธีพิจารณาเฉพาะฐานความผิดเหล่านี้ให้สอดคล้องกับที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญฯ และให้ศาลไทยสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงประเด็นสารบัญญัติประกอบการศึกษาด้วย ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อสนับสนุนว่าไทยมิได้กระทำการใดที่เป็นการลบล้างหรือขัดกับวัตถุประสงค์ของธรรมนูญกรุงโรมฯ และยิ่งไปกว่านั้น ไทยกลับมีเจตนาสนับสนุนธรรมนูญฯ ต่อไปด้วยการบัญญัติกฎหมายรองรับความผิดร้ายแรงในทุก ๆ ด้าน ซึ่งไทยยังสามารถใช้เป็นข้อคัดค้านต่อศาลอาญาระหว่างประเทศที่ประสงค์จะใช้เขตอำนาจหรือรับคดีที่

-
- (a) อาชญากรรมอันเป็นการทำลายล้างเผ่าพันธุ์
 - (b) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ
 - (c) อาชญากรรมสงคราม
 - (d) อาชญากรรมอันเป็นการรุกราน”

คณะมนตรีความมั่นคงฯ ได้เสนอต่อศาลอาญาระหว่างประเทศไว้พิจารณาทั้ง ๆ ที่คดีดังกล่าวอยู่ภายใต้การดำเนินคดีของศาลไทยด้วย กรณีเพื่อเป็นการป้องกันการสูญเสียอำนาจอธิปไตยทางการศาลในการพิจารณาคดีดังกล่าวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้

(1) เพื่อศึกษาให้ทราบและเข้าใจถึงวิวัฒนาการ เจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศซึ่งเน้นเหตุการณ์ตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา รวมทั้งมูลเหตุในการผลักดันและความร่วมมือของประชาคมโลกที่เห็นความจำเป็นในการจัดตั้งศาลดังกล่าว

(2) เพื่อศึกษาให้ทราบและเข้าใจถึงเนื้อหาสาระสำคัญของธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (The Rome Statute of the International Criminal Court) โดยเน้นเฉพาะด้านวิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศทั้ง 4 ฐานความผิดซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจศาลอาญาระหว่างประเทศ อันได้แก่ อาชญากรรมอันเป็นการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ (The crime of genocide) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes against humanity) อาชญากรรมสงคราม (War crimes) และอาชญากรรมอันเป็นการรุกราน (The crime of aggression) รวมทั้งอิทธิพลของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) และซีวิลลอว์ (Civil Law) ที่มีต่อกระบวนการพิจารณาคดีดังกล่าว

(3) เพื่อศึกษาให้ทราบและเข้าใจถึงพันธกรณีของประเทศไทยตามข้อ 18 อนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1969 พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบของวิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศที่มีต่อวิธีพิจารณาคดีอาญาของศาลไทย โดยเฉพาะกรณีที่การกระทำความผิดอาญาร้ายแรงดังกล่าวอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาลยุติธรรมไทย ซึ่งปัจจุบันนี้ประเทศไทยอยู่ในฐานะรัฐลงนามที่มีได้ให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมายอาญาสารบัญญัติของไทยด้วย

(4) เพื่อศึกษาให้ทราบและเข้าใจถึงเขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศซึ่งอยู่ในฐานะที่ใช้หลักเขตอำนาจศาลที่เสริมเขตอำนาจศาลภายในของรัฐ (Principle of Complementarity) อีกชั้นหนึ่ง รวมทั้งวิเคราะห์ถึงข้อยกเว้นที่ศาลอาญาระหว่างประเทศสามารถใช้อำนาจพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาลไทยได้ แม้คดีนั้นจะอยู่ใน

ระหว่างการดำเนินคดีของกระบวนการยุติธรรมของไทย และข้อยกเว้นหลักการไม่พิจารณาลงโทษซ้ำในการกระทำเดียวกัน (*Ne bis in idem*) แม้คดีนั้นจะได้รับการดำเนินคดีโดยศาลไทยไปแล้ว และศึกษาถึงผลกระทบของข้อยกเว้นดังกล่าวที่อาจทำให้ศาลไทยต้องสูญเสียอำนาจอธิปไตยทางการศาลในการพิจารณาคดีอาญาร้ายแรง พร้อมทั้งค้นหาวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว

(5) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของวิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายภายในของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันอันเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาชญากรรมร้ายแรงว่ามีหรือไม่ อย่างไร และหากไม่มี ควรมีแนวทางในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายให้เหมาะสมอย่างไร ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการพิจารณาเรื่องกฎหมายอาญาภาคสารบัญญัติของไทยประกอบกันไปด้วย

1.3 ข้อสมมติฐานของการศึกษา

ปัจจุบันนี้ หลังจากที่ได้มีการก่อตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้นมาแล้ว ประเทศไทยยังมีได้เข้าเป็นรัฐภาคีสมาชิก จึงอาจมีการมองว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของศาลอาญาระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่ไกลตัวสำหรับประเทศไทย แต่แท้จริงแล้วกระบวนการพิจารณาดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาและความสับสนขึ้นได้อย่างมากมายหากผู้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงเป็นคนสัญชาติไทยหรือความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรไทย เพราะกฎหมายไทยยังมีได้มีการบัญญัติทั้งเรื่องฐานความผิดและกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับคดีอาญาร้ายแรงตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญกรุงโรมฯ แต่อย่างไรก็ดี ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศไทยอยู่ในฐานะรัฐลงนามธรรมนูญกรุงโรมฯ ซึ่งย่อมมีความผูกพันในระดับหนึ่งที่จะไม่กระทำการใดที่จะเป็นการทำลายล้างเจตนารมณ์ของธรรมนูญฯ ดังนี้ คดีอาญาร้ายแรงสมควรจะได้รับการบัญญัติในกฎหมายไทยและจำเป็นต้องมีวิธีพิจารณาคดีรองรับเป็นการเฉพาะเนื่องจากจะได้ไม่เป็นการขัดขวางการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษในแนวทางการดำเนินคดีเดียวกับศาลอาญาระหว่างประเทศ และหากคดีซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมไทยได้รับการเรียกร้องให้นำคดีขึ้นสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศในขณะที่ไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการยอมรับเขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศหรือผ่านช่องทางการเสนอขอของคณะมนตรีความมั่นคงฯ ก็จะเป็นกลายเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งเพราะเขตอำนาจทางการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมไทยจะได้รับผลกระทบ จึงสมควรที่จะร่างกฎหมายคดีอาญาร้ายแรงทั้งด้านสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติเป็นการเฉพาะทั้งในการสืบสวนสอบสวน พิจารณาพิพากษารวมไปถึงการลงโทษในคดีดังกล่าว เพื่อ

สร้างมาตรการในการชำระคดีความให้เทียบเท่ากับกระบวนการของศาลอาญาระหว่างประเทศ และสำหรับนำมาใช้เป็นข้อกล่าวอ้างในการปฏิเสธเพื่อไม่ให้รัฐไทยต้องยอมจำนนในการส่งคดีทั้งหลายเหล่านี้ให้ศาลอาญาระหว่างประเทศทำการพิจารณาคดีต่อไป

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาวិทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษาจากตำราและบทความของนักกฎหมายอาญาระหว่างประเทศที่ได้รับการยอมรับเพื่อวิเคราะห์แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ และธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (The Rome Statute of the International Criminal Court) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) รวมถึงพันธกรณีของประเทศไทยต่อธรรมนูญกรุงโรมฯ ด้วยตามอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1969 ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบวิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายภายในของประเทศไทย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม โดยการอธิบายหลักกระบวนการพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงที่กำหนดไว้ในธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ในฐานะกฎหมายที่กำหนดทั้งด้านสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติสำหรับคดีอาญาร้ายแรงที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เปรียบเทียบกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาต่าง ๆ ที่กฎหมายไทยมีบังคับใช้อยู่และข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้องหากประเทศไทยจะบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรง เช่น พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เป็นต้น รวมไปถึงร่างพระราชบัญญัติบางฉบับ อาทิเช่น ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (แก้ไขเพิ่มเติมความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมและอายุความการฟ้องคดีบางประเภท) และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... เป็นต้น ทั้งนี้ยังคงคำนึงถึงภาคสารบัญญัติประกอบกันไปด้วย

1.5 วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาที่กระทำโดยอาศัยการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในเชิงบรรยายและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่รวบรวมทั้งภาษาต่างประเทศและภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศ โดยศึกษาจากธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ และกฎบัตรสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากธรรมนูญกรุงโรมฯ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ให้มีการร่างโดยคณะกรรมการเตรียมการเพื่อจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ (the Preparatory Committee on the Establishment of the International Criminal Court) ซึ่งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศดังกล่าวได้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ซึ่งเป็นวันที่ถัดจากวันที่หกสิบนับแต่วันที่มีรัฐต่าง ๆ ยื่นสัตยาบันสารครบ 60 ประเทศ

การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษาจากตำราและบทความของนักกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้รับการยอมรับทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณาของศาลอาญาระหว่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศและธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงเป็นสำคัญ ตลอดจนหาแนวทางการบัญญัติฐานความผิดและวิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงสำหรับกฎหมายไทยว่าควรเป็นไปในทิศทางใด รวมถึงรวบรวม วิเคราะห์ ศึกษา เปรียบเทียบในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายภายในของประเทศไทยด้วย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น โดยการอธิบายหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญกรุงโรมฯ เปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายไทยและข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบและวิธีการแก้ปัญหา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

(1) ทราบและเข้าใจถึงวิวัฒนาการ เจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศที่ได้รับการสนับสนุนอย่างชัดเจนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนกระทั่งมีการจัดทำธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศในปี ค.ศ. 1998

(2) เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญของธรรมนูญกรุงโรมฯ ในประเด็นเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีอาญาร้ายแรงระหว่างประเทศทั้ง 4 ฐานความผิดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศ (The International Criminal Court) ได้แก่ อาชญากรรมอันเป็นการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ (The crime of genocide) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes against humanity) อาชญากรรมสงคราม (War crimes) และอาชญากรรมอันเป็นการรุกราน (The crime of aggression) ตลอดจนอิทธิพลของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) และซีวิลลอว์ (Civil Law) ที่มีต่อกระบวนการพิจารณาคดีดังกล่าว

(3) ทราบและวิเคราะห์ถึงพันธกรณีของประเทศไทยที่มีต่อธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศในฐานะรัฐลงนาม และผลกระทบที่มีต่อวิธีพิจารณาคดีอาญาของศาลยุติธรรมไทย หากการกระทำความผิดอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาลไทย และทราบถึงแนวทางการป้องกันปัญหาที่เกิดจากผลกระทบดังกล่าว

(4) สามารถวิเคราะห์ถึงการใช้เขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศตามหลักเขตอำนาจศาลเสริมเขตอำนาจศาลภายในรัฐ (Principle of Complementarity) พร้อมทั้งข้อยกเว้นของหลักดังกล่าว รวมทั้งผลกระทบของข้อยกเว้นเรื่องหลักการไม่พิจารณาลงโทษซ้ำในการกระทำเดียวกันด้วย (*Ne bis in idem*) และพบแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว

(5) สามารถวิเคราะห์ถึงกระบวนการพิจารณาคดีของไทยที่ได้เปรียบเทียบกับของธรรมนูญกรุงโรมฯ เพื่อได้แนวทางที่ต้องบัญญัติหรือปรับปรุงกฎหมายไทยให้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของธรรมนูญดังกล่าว ตลอดจนวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกฎหมายภายในของไทยทั้งกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติเกี่ยวกับอาชญากรรมร้ายแรง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขกฎหมายไทยให้มีการพัฒนาที่สอดคล้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของธรรมนูญฯ ซึ่งไทยอยู่ในฐานะรัฐลงนามที่ต้องไม่ทำลายล้างวัตถุประสงค์ของธรรมนูญฯ ไม่ว่าจะด้วยทางใด อีกทั้งสามารถส่งเสริมศักยภาพของกระบวนการยุติธรรมไทยอีกทางหนึ่งให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม